

Görüşler

№ 3495

Adana Holkevi tarafından
çıkartılır aylık kültür dergisi

İÇİNDEKİLER

14 Yıl	—	Taha Toros
Memleket ve Halk	—	Rasim Göknel
Düşünce anı	—	Yavuz Baysal
Beş şehid	—	Burhan Sadık
Koyun hastalıkları	—	Yalman Yalçın
Bekleyiş	—	Selâhattin Edip Dursak
Şamani Kozmogonisi	—	Fuad Köprülü
Divan köşesi	—	☆☆☆
Sevmek	—	Hamit Saih Asyalı
Etili şairler	—	Taha Toros
Sükût	—	Arif Nihad Asya
Yüzyılların hastası	—	H. Tekin Kalaba
Karcaoğlan	—	Asya
Halk evi	—	☆☆☆

SON TEŞİRİN

Sayı : **5**

Adana : Seyhan Basımevi

GÖRÜŞLER

Adana Halkevi tarafından ayda bir çıkarılır

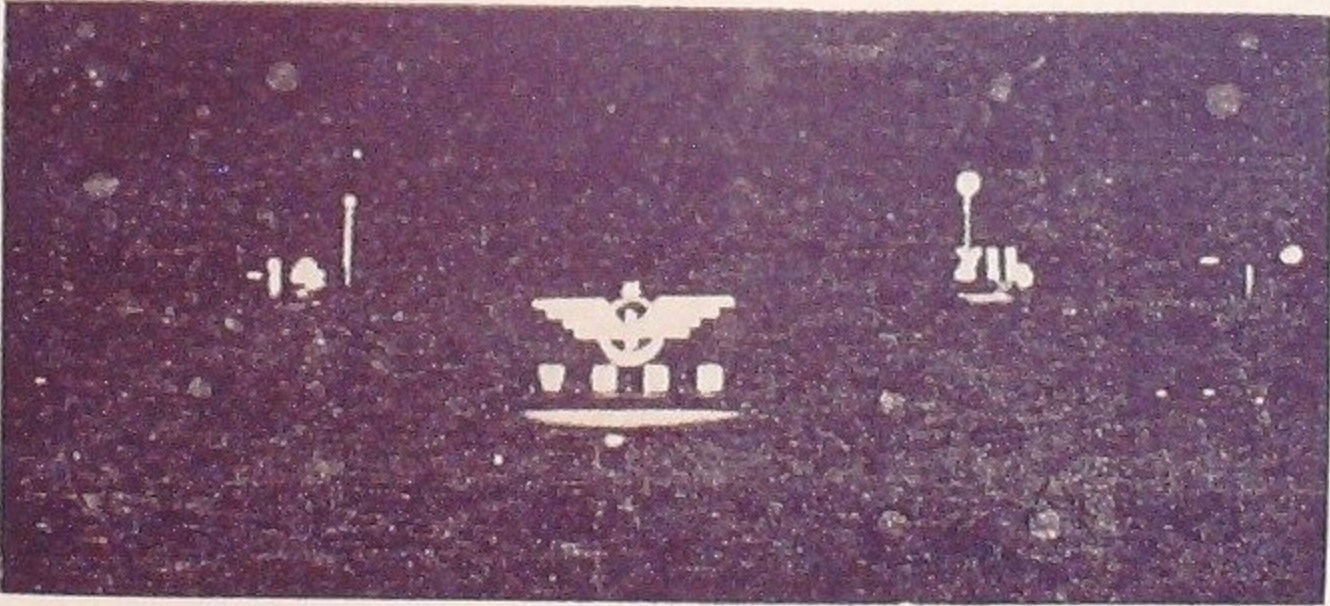
Yıl : 1

İkinci Teşrin 937

Sayı : 5

14 yılını bitiren Cumhuriyet

Yılları günlere ve asırları yıllara sığdırıyoruz! Ondört yıl gibi kısa bir zamanda insan kafasını istiaptan patlatacak kadar

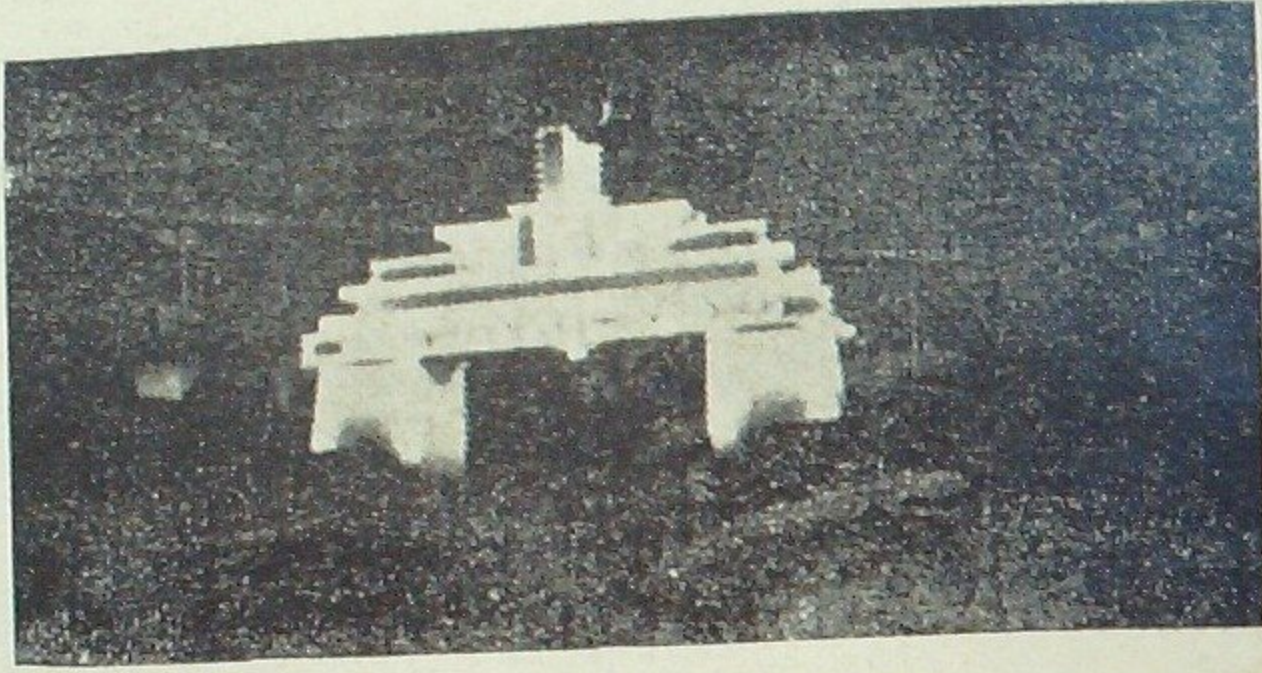
sürekli devrimler yaptık!..

Bu temiz hız, asıl Türkün hızı ve bu günkü göz kamaştırıcı ışık Atatürk devrinin medeniyetidir.

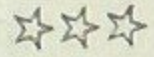
Her inkilâbına bağlanan medeniyet kanatları, Türk vatanının semasındaki olduğu gibi hiç bir diyarda bu kadar yüksekliğe erişememiştir...

Türk ulusuna has meziyetler arasında medeniyete tez erişen bir benlik, cengi güzel yapan bir bilek, sulhu ve ileriye bir bakışta gören bir göz vardır.

Türkün karanlık ufukuna nurlu bir seher yaratan ve ona temiz bir istikbal işaretliyen «Türkün göz bebeği» aynı zamanda tarihlerin ve cihanın bu gün olduğu kadar yanında

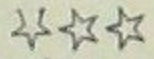
gösterdiği yoldan yürüyeceği yegane bir Atadır..

Bu gün yeni Türk tarihinin 14 ncü zafer cildini, en emin ve en tabii mahfazası olan kalbimize yerleştirmiş bulunuyoruz. Ve o tarihi yaşadıkça okuyor, okudukça yaşıyoruz.

14 Yıllık Cumhuriyetin Türk milletinin göksüne verdiği kabarıklık, kalbine verdiği şuurlu inan, kemalizmin muvaffak olmuş ana prensiplerinin eseridir..

Türk Cumhuriyetinin unsurları arasında taşıdığı ve ebediyete kadar da taşıyacağı bu harikalar Türk ileri gücünün ayaklanan ve şahlanan muvaffakiyetidir.

Kafamızı «düne» çevirelim: köhne bir rejimin zillet ifade eden geriliklerini görürüz! Türkün kanının asâletine yaraşmayan bu mazinin çirkinliklerini görmemek için çevrilen başımız derhal yerine geliyor ve bu defa gözlerimizin adesesinde nur dolu bir hayatın ruh olşayan manzaraları renk renk oluyor:

Dün yaya yürüyen saltanata mukabil bu gün memleketin her köşesine raylar üzerinde kayan terenlerle dolaşan, hatta tayyarelerle göklerde uçan Cumhuriyete malikiz!

Dün her şehrin en mürtefi yerleri minarelerdi! bu gün fabrika bacaları da başlarını göğe kaldırmış bulunuyor..

Dün yurt semasında dolaşan tabii bulutlara bu gün fabrika dumanlarının yarattığı sunî bulutlarda karışmıştır.

Dün padişah tarihi okuyorduk; bu gün millet tarihi okuyoruz! dün halkın çoğu cahilken bu gün yedisinden yetmişine kadar okuyup yazmasını öğrenmiştir.

Dün her yaptığımız işte yabancı devletlerin tehditleriyle müdahaleleriyle karşılaşır ve titrerken bu gün hür siyasetimizin hakimiyiz. ve tuttuğumuz sulh yolunda bütün cihana alkışlanıyoruz!

Temeli milletin benliği ve idaresiyle kurulmuş sağlam bir devlete sahibiz.. İşte Cumhuriyet bu idareyi temsil ediyor ve onun 14 üncü Yıl bayramında da diğer bayramlara nazaran bir üstünlük görüyoruz..

Bayram olarak değil yalnız bir gün olarakta yaşadığımız bu inkilâp günlerini saltanat günleriyle mukayese etmek mümkün değildi? Mukayesenin de bir ölçüsü ve münasebeti vardır. Halbuki gece ile gündüz hiç böyle bir mukayesenin hdduduna sığarmı?

Taha Toros

İNGİLİZCEDEN :*Memleket ve Halk*

Ralph FoX

Rasim Göknel (*)

Baykal, dünyanın en güzel göllerinden biridir: Yüksek ve dik uçurumlar, ormandan taç geymiş tepeler, uzaklardan gelip birleşen ve biriken sular, mavi suları alıp götüren nehirler, engin mavilikleri kaplıyan sis tabakaları; sert ve kamçılayıcı bir hava, sessizlik ve ıssızlık: İşte Baykal... Bütün bunlar sayısız kahramanlara süt veren bir ana göğsü olmağa pek müsaittir. Baykal gölünün şarkına doğru tekrar arızalı istepler uzanır; daha sora dağlar başlar ve tekrar Amur nehrinin ana kollarını teşkil etmek için seri akan ırmaklar gelir. İşte Temuçin Cingiz bu ırmaklardan biri olan Onon'un kıyılarında doğmuştu.

Baykal gölünün şarkına düşen erazi, tepeler ve ormanlarla kaplı olup ırmaklar ve nehirlerle parçalanmıştır; Fakat cenup navalisi gittikçe düzleşir ve kurur. Asıl Mogolistanın hudut kısımları, geniş otluk mıntakalardır; baharda yeşil, yazın boz, kışın esmer renktedir. Buralarda nehirler daha seyrek tesadüf edilir. Fakat daha genişirler ve daha yavaş akarlar. Ağaç olarak yalnız kara-ağaç vardır. Daha cenupta kuru ve sarı renkte, çakilla kum karışık, engin bir toz deryası başlar: Gobi...

Şurada burada kumluk sahalar ve seyyar kum tepeleri (barkan) bulunur; bir çok göller de vardır, fakat ekserisi tuzludur. Nebati hayat namına ancak ılgın, kangal ve diken bulunur. Çol düz değildir; rüzgârların itikâlile alelaceip mukavva şekilleri almıştır.; tıpkı artistik filim doğduğu zamanlarda Almanların makabrefantazi filimler için meydana getirdikleri sahne dekorlarına benzer.

Moğolistan, başka bir göçebe halkın memleketi olan Arabistanla hiç bir suretle mukayese edilemez; evvelkinin iklim şartları daha çok mütenevvi, ekonomi hayatı daha başkadır. Arabın atlarından, koyunlarından ve develerinden başka pek az

Yakında çıkacak Cengiz Han adlı tarihi eserden'

bir şeyi var; halbuki Türk ve Mogol göçebelerinin ellerinde, bunlardan başka, pek çok sığır, koyun ve keçi sürüleri ile fazla olarak yani başında eyi sulanan bir toprağı vardır; topraklarında madenleri ve yerleşmiş bir halk için ziraate elverişli yerleri var. Zaman zaman bu Türk—Mogul halk kütlelerinin biri veya ötekisi her ne kadar yerleşmiş ve hayatını göçebe kardeşleriyle mücadele ederek geçirmişse de zengin ve mukteşem medeniyetler de yaratmıştır: Moğolistan, uzun ve sert kışlar; yakıcı, yıldırım fakat geçici yazları olan bir yerdir.

Araplar gibi Moğolları da tabiat, büyük ticaret yolları üzerine atmıştır ve her şeyden ziyade işte bu vakiadır ki tarihlerinde en büyük rolü oynamış ve kendilerine de başka halk kütlelerinin tarihleri üzerinde daha az ehemmiyetli olmıyan roller oynatmıştır.

Asyanın baştan başa merkezî sahaları en kadim zamanlardan beri göçebe halk kütleleri ile meşkundü; yuvarlak kıl çadır-larda otururlar, et yerler ve kısarak sütü içerlerdi. Milâdi tarihin başlangıcında bütün bu milletleri doğuran ana—kök üç esas kola ayrıldı: Türkler, Tunguzlar, Moğollar... Bunlar kendi lisanelerini ve ictimai hayatlarının hususiyetlerini alıp birlikte götürmekle beraber ana ırkın aynı harkteristik vasıflarıyla aynı ictimai teşkilatı ve yaşayış tarzını muhafaza etmişlerdir. Bazı fikirlere göre bu üç kolun kökleri daha çok geriye, ictimai bir iş bölü-müne kadar gider. Hiç olmazsa şu muhakkak ki Siberyanın şarkındaki geniş orman mıntakalarında ikamet ederek balıkçılık ve avcılıkla geçinen Tunguzlar ilk inkişaf edenlerdir; Moğollar at ve koyun sürüleri güderek göçebe çoban olmuşlardı. Türkler ise kadim zamanlardan beri demiri işlemeğe ve toprağı sürüp ekmeğe başlamakla beraber sürüleri de meralarda otlatırlardı.

Bu iptidai Türk—Moğol halkının ana kökünden tarihî zamanlara kadar sürüp gelen hiç olmazsa ehemmiyetli bir kısım kalmıştır: Uygurlar... Hiç şüphe yok, uygurlar en eski demir işleyiciler ve ihtimal ki en eski ziraatçılardı; ve bu halk kütleleri arasında daima en mütarekki ve en kabiliyetli olanları onlardı. 6 ncı ve 7 inci asırlarda Türk ittihadının meydana gelmesinde ehemmiyetli rol oynayanlar ve ihtimalki Runik alfabeyi kabul ederek Orhon ve Selenga vadilerinde uzanan muazzam yekpare kayalar üzerine yazılar yazmak suretile Türk dilinin ilk abidelerini vücuda getirenler bu zekâlardır, Şu muhakkak ki

kendi imparatorlukları Türk imparatorluğunu istihlâf ettiği zaman 8 inci asırda büyük bir medeniyet kurmuşlar ve Soğdiyan alfabesi vasıtasile ilk Türk edebiyatını yaratmışlardır.

Uygur kültürü o kadar sağlam ve esaslı idi ki istilâlar onu yok edemedi Uygur tüccarları kurunu vüstanın baştan başa ilk zamanlarında, şarkî Asya göçebe ticaretinin inhisarını ellerine geçirmek için Taşkent ve Semerkantlı Özbeklere rekabet ettiler; bunlar, ilerde göreceğimiz gibi, Cingiz İmparatorluğunun kurulmasında da büyük rol oynamışlardır. Çin ve Soviyet Asyası hudutlarında hâlâ Uygur adının gururunu taşıyanlar vardır. Şimdi Moskova Bulvarında Şark Üniversitesi civarında tıraşlı başında Asyanın eskiden kalma yegâne haricî yadigârı tilki derisinden kalpağı ile, Uygur adını taşıyan, uzunboylu gençlere tesadüf edersiniz; bu delikanlılar aynı zamanda şanlı tarihlerinin şuuru nu da taşımaktadırlar.

Düşünce anı

Kardaşım H. S. Asyalı'ya

*Beynimde zamanın çalıyor çanı
Bu duyğu yoksulu düşünce anı
Burkuyor kalbimde gizli bir yeri*

☆☆☆

*İçimde zamanın uçan kederi,
Gün söndü dağların ta.. ötesinde.
Kulağım çalının bir çan sesinde*

Yavuz Baysal

Şairin, H. S. Asyalı ile birlikte yakında çıkaracağı (I kaymaktan II yudum) adlı şiir kitabından.

Beş şehid

O, çevik, çalâk, harikulâdelikle münasebeti ve şehadetle ünsiyeti varmış gibi görünen bir çocuktü. Esmer yüzü daima hadiseliydi, gözlerindeki sükût fırtınalıydı. parıltılarında kahraman bir ibadet bulurdunuz...

O, Ankaraya herkesten, bütün arkadaşlarından önce ulaşmak için eşsiz bir tehalük gösterdi. Trene atladığı zaman çok memnundu, sanılablirdi ki fânilerin anlayamayacağı geniş bir bahtiyarlığa yolculuk ediyor.

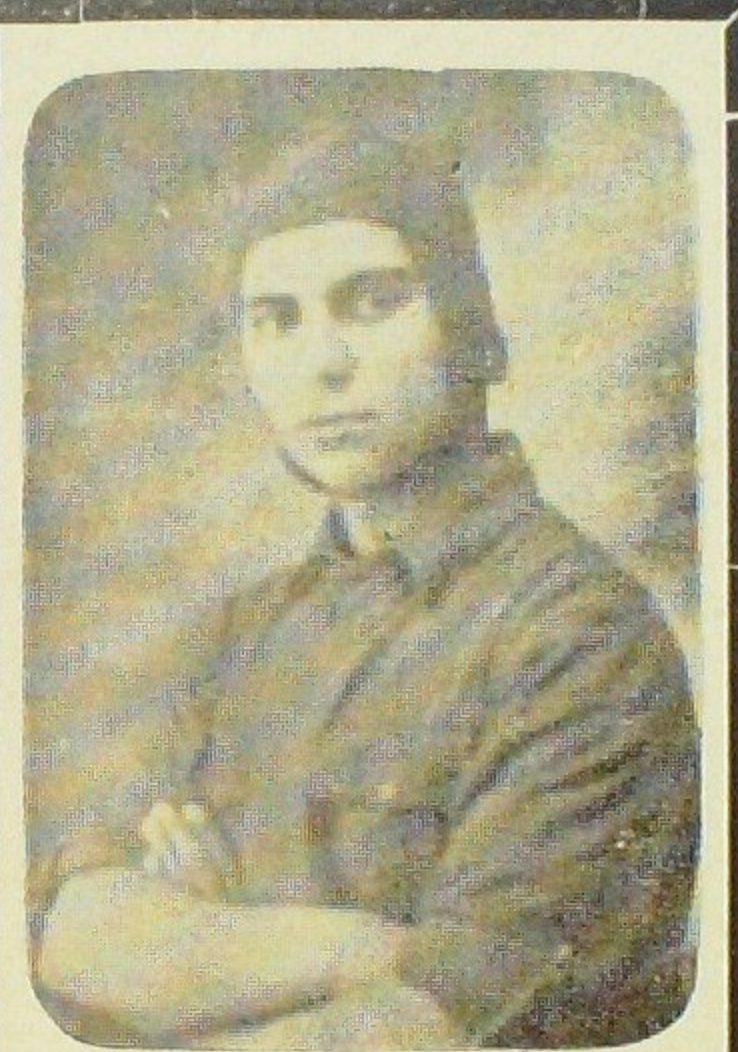
Havaldaki kanadı seviyor, motörü seviyor, toprağını ve toprağının göklerini seviyordu, Ankara onu çekti. Büyük emeli: Cumhuriyet bayramında, paraşütle atlayışta muvaffak olur olmaz Atatürkün elini öpmekti.

Bayrağını göklere götürecekti, mesafat içindeki harikulâde hâkimiyeti daima düşünüyordu. Göklere muvaffak olmak, gökleri râmetmek!

Ruhu mu tayyareciydi? Bir tayyare sesi onu vecde getirmi-

ye kâfiydi, bir kanat hayali onu sürüklerdi. Bir vatan şarkısıyla yükselmek, bir gök mücadelesiyle ufukları tepelemek ne güzel, ne güzeldi...

İşte şehid İmat; tayyareyi bilmeden tayyareciydi. Fakat ömürsüz bir yolcu olduğunu biliyordu sanki. Fotoğrafının arkasında, m ektuplarında hep ölümden bahsediyor, uçarken ölmek bahtiyarlıktır diyordu. Bu, ruhun ölümü bilişiydi, O, şerefli mukadderini keşfetmiş denilebilirdi.

Ankaradaki Tayyare faciasının genç kurbanlarından

İmad

Şehadete yükselen her fâni; millet dudağından eksilmiyen mukaddes maksadın ta kendisidir. Onların kefeni başka, onların ayrılışı başka, onların topraktaki yeri başkadır, onlar sonsuz bir yaşama sahiptirler.

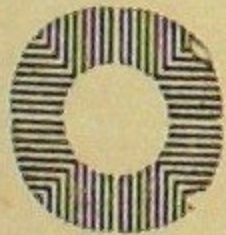
Okuyucularım; içinizde Ankaraya gidecekler yok mudur? Ankarada oraya, «beş şehid» in yattığı yere uğrak verin, onlarla konuşun, onlar Türk milletinin yeni bir hamaset ve cesaret destanıdır. Onlar kefin gibi bir örtünün, tabut gibi her tarafı kapalı, açılmaz bir sandığın, mezar gibi bir derinliğin kayıtlarından âzadedirler. Onlarla konuşun, onlar da sizlerle konuşacaklardır. çünkü; böyle bir şahadete yükselen her fâni; ebediyen konuşmaya muktedirdir,

İşte onları unutamıyoruz, onları unutturacak bir zaman mefhu mu yoktur. Onlar bir levhimahfuzdur. Ağlıyoruz, onların sadetlerine sevinerek ağlıyoruz, biz de onlar gibi ebedi olmak için ağlıyoruz.

İmad sağdır.. Dün onu ben, yine başında mektep kasketile evine, mektebine, sonra yine Türk kuşu elbisesiyle Türk kuşu meydanına giderken ve yine Ankaraya ulaşmak için trene binerken gördüm. Fakat bir farkla ki; bu İmad, fâni İmad değildi, şehid ve ebedi İmaddi!

Türk milletinin kalbinde şehadete ve ebediyete kavuşan İmaddi!

Burhan Sadık

Türkmen Yürükleri Arasında:

Güneyyurt Etenoğrafyasında Koyun hastalıkları

Görülen oymaklar, Koyun hastalıkları, Etenoğrafyanın ehemmiyeti

Yazan : YALMAN YALGIN

Bu yıl temmuz ayında Macaristan etnografya müzesi Türkiye kısmı şefi Türkistanlı Bay Alimcan Tağan ile birlikte (Bulgar ve Ala) dağlarında tam otuz gün kârlı bir tedkik gezintisi yaptık.

Bu gezi yalnız etnografya ilminin maddî kültü çevresi içinde geçti. Toroslarda 2700-3000 rakımlarında gezerken (yeni yürük, Buranlı, Bakış, Keşli, Karahacılı, Sarıkeçili ve Kacar oymağının harman dalı) obaları arasında halk bilgi ve sanat etnografyasını incelerken (550) tane muvaffakiyetli fotografi çektik ve iki arkadaş bunları birbirimiz arasında taksim ederken incelemelere ait olan notlarımızı da mübadele ettik yani: Görgü ve bilgilerimizi bu suretle kardaşca paylaştık.

Tedkik ettiğimiz ve bulduğumuz millî mevzuların hepsinden burada bahsetmek mümkün olamayacağından bu günkü makalemizde yalnız Alimcan Tağan ile birlikte tesbit ettiğimiz (Koyun hastalıklarındaki halk bilgileri) ni sunuyormuz.

Toroslarda yayla eden Türkmen yürüklerinin koyun hastalıklarına ait bildikleri hastalıklar şunlardır:

«Çiçek, dalak, şebek, gülütme, karaçıkın, kantutma, gebelik, savak, kılkurdu, çelerme, ciğerağrısı, sanrağa, çatalaksak,

tabak, kızıl kurt, yavaşak, memeağrısı, salkımıkara, baş hastalığı, südügidik ve kuzugöbeği adlarını alır.

1 — Çicek hastalığı:

Bu hastalığın bir adı da (Gül) dür. Hayvanın yüzünde, karnının altında ve muhtelif yerlerinde bir takım yaralar çıkar. ve bu yaralar nisbeten de cerahatlı olur.

Tedavisi: Çiçeğe ilk tutulan hayvanın yarısından bir miktar cerahat toplanır. Bu irinler su görmedik balla karıştırılır. Ve meydana gelen ilâç bir iğne gözüne geçmiş ipliğe sürülerek hastalığa tutulmamış koyunların kuyruğu dibinden derisine geçirilerek aşılanır.

2 — Dalak hastalığı:

Bunun fennî adı olan (şarbonu) halk bilir. Dalağın, halk arasında yorgun su içen hayvanlarda dalağı şişmek suretiyle meydana geldiği itikakadı vardır. Dalak hastalığına tutulan koyunlar kan işer ve derhal ölür. Yürükler arasında bu hastalığa ait tedavi usulü yoktur.

Yalnız hastalığa yakalanmadan evvel baytara müracaat oymaklar arasında âdet hükmündedir.

3 — Şebek hastalığı:

Koyunların ayakları tutulur yürüyemez olur, romatizmalı gibi sindeler ve sık, sık düşer. Bu hastalığın çok telefata vermediği ve kendi kendine iyileştiği söylenir.

Halk arasında bu hastalığa ait bir tedavi usulü yoktur.

4 — Gülütme hastalığı:

Bu hastalık şebek hastalığının biraz daha hafifi ve tıbbıdır. Tedavisini halk bilmez.

5 — Karaçıkın hastalığı:

Koyunun bağırsaklarının dolaştığı akidesi halkın bilgileri arasındadır. Hastalığın bazı otlardan yahut sert bir rüzgârdan ileri geldiği kanaati da vardır. Bunun da halk arasında tedavisi yoktur.

6 — Kantutma hastalığı:

Bu hastalıkta koyunun karnı şişer, ve koyun inlemeğe başlar. Tedavisi; göz damarından, keskin bir çakı ile kan almaktan ibarettir.

7 — Gelebek hastalığı:

Koyunun ciğerinde bir takım canlı ve küçük hayvancıklar meydana gelir. Bu hastalığın halkın tanımadığı bir takım otlardan

bilhassa su henarındaki nebattan sirayet ettiği itikat olunur.

Tedavisi: derhal baytara müracaattan ibarettir.

8 — Savak hastalığı:

Bu hastalık hayvanın delirmesinden ibarettir. Koyun şuursuz hareketler gösterir ve kendini delice yerlere atar. Halk arasında bu hastalığın tedavisi «bıçaktır» Başka bir tedavi usulü bilmediklerinden hemen savak hastalığına yakalanan koyunu keserler.

9 — Kılkurdu hastalığı:

Koyunun ak ciğeri içinde ve omuğunda (boğaz) iplik gibi beyaz ve canlı kurtlar meydana gelir. Halk buna sebep hayvanın aç kalmış olmasını gösterir. Tedavisi; koyunu taze otla beslemek fakat bu tedbirde geç kalmamaktan ibarettir.

10 — Çelermeye hastalığı:

Koyun bu hastalıkta gözlerini oynatır ve ayaklarını toplamaz, adeta zehirlenmiş gibi olur. Biraz sendeler ve derhal düşer. Halk arasında bunun da tedavisi yoktur.

11 — Ciğerağrısı hastalığı:

Bu hastalık yürükler arasında hayvanın ak ciğerinde çıkmış bir yara olarak telekkî edilir. Bunun fazla kış olması ve yağmurların devamlı yağması ile açlıktan ileri geldiği kanaati vardır. Tedavisi bunun da yoktur. Yalnız koyunlara acele yayla otu biraz faideli zannolunur.

12 — Sanrağa hastalığı:

Bu hastalık bir nevi koyun nezlesidir. Hastalığa toprak ve toz sebep olarak gösterilir. Bunun da tedavisi malûm değildir. Fakat fazla telefata vermediği için ehemmiyetli bir hastalık sayılmaz.

13 — Çatalaksak hastalığı:

Koyunun ayakları arasında bir yara meydana gelir. Bu yarının koyunların çamurlu yerlerde gezmesinden ileri geldiği sanılır. Hastalık o kadar telefata vermez. Yalnız fazla zaiflatır. Tedavisi; kurt düşmemesi için koyunun ayaklarını katranlamaktan ibarettir.

14 — Tabak hastalığı:

Hayvanın vücudunda bir sızı meydana gelir. Ayaklarının tırnakları düşer, ve çok telefata verir. Yürükler arasında tedavisi malûm değildir.

(Sonu 23 üncü sayfada)

Bekleyiş

*Dostlarım, titriyorum dostlarım için, için;
Bir tokmağın sesini kapımda duymak için,
Gözlerim pencerede; kulaklarım kirşte.*

*İçimde, bir sülüktür şu anda bu intizar.
Duyuyorum şimdi ben şimdi ben azar azar
Vücudumdaki kanın çekildiğini işte!*

*Şaat, örümcek gibi sükûtu avlamada..
Yalnız, damda titiz bir kedi miyavlamada
Odamda biraz daha başıma çöktü tavan*

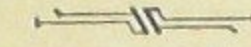
*Kımıldamak ne mümkün bir tabut gibi sıkı
Nerde kaldı aceba?.. Bak akreple yelkovan
Aman yarebbim amam sarıldılar sımsıkı!*

Selâhattin Edip Dursak

Şamanî kozmogonisi

Fuad Köprülünün «Türk Edebiyatı
Tarihi» nden

Daha yer ve gök yaratılmadan evvel, herşey sudan ibaretti. Ne toprak, ne sema, ne güneş, ne de ay vardı. Bütün Tanrıların en büyüğü, her mevcudun iptidası ve beni âdemin cediti «Tanrı Karahan» evvelâ kendisine benzer bir mahlûk yarattı ve ismine «Kişi» dedi. «Karahana» ve «Kişi» iki siyah Kaz gibi, müsterihane, su üzerinde uçuyorlardı. Fakat «Kişi», bu mes'ut sükûnetten memnun değildi. O, Karahandan daha yükseğe uçmak istiyordu. Bu küstahlığı neticesinde, uçmak için lâzım olan kuvveti kaybederek derin ve namütenahi suya yuvarlandı. Tehlike içinde, hemen boğulacak bir halde tanrı Karahandan imdat diledi.

Karahana, kişiye derinlikten yükselmesini emretti. «Kişi» yükseldi. Bunun üzerine, «Kişi»nin, üstüne oturarak batmaktan kurtulması için denizden bir yıldız yükseltti. Kişi artık uçmağa muktedir olamadığından «Karahana» arzı yaratmak tasavvurunda bulundu. «Kişi»ye suyun dibine dalarak dipten toprak çıkarmasını emretti; ve çıkan toprağı su yüzüne serpti. «Kişi» toprağı sudan çıkarınca, onun bir kısmını kendisine gizli bir arız yapmak için ağzına sakladı. Fakat yukarı çıkınca ağzındaki toprak okadar şişti ki, eğer «Karahana» tükütmesini emretmeseydi, artık nefes alamıyarak boğulacaktı.

Karahana'nın yarattığı dünya düm düz bir sahadan ibaret idi; lâkin «Kişi»nin ağzından çıkan toprak her tarafa fırlıyarak bütün arzı bataklık tepeciklerle örttü.

Bunun üzerine fevkalâde hiddetlenen «Karahana» bu itaatsız «Kişi»ye «Arlık» lâkabını verdi; ve onu «Nur ve Ziya» dairelerinden kovdu. Ondan sonra, arzı islâh için başha adamlar yarattı:

Dokuz dallı bir ağacı yerden bitirerek her bir dalın altında bir adam yarattı ki, bunlar, kürrei arzdeki dokuz insan cinsinin cedleridir.

«Arılık» Arzın bu yeni sakinlerinin okadar güzel ve iyi, olduklarını görünce, onları kendisine vermesini «Karahan»dan istedi «Karahan» razı olmadı. Lâkin «Arılık» onları fenalığa sevk ederek cebren kendisine celbetmeyi biliyordu.

«Karahan», «Arılık»ın lğvaatına kolayca kapılan bu ahmaklara hiddetlendiğinden bundan böyle benî beşerî kendi haline terketmeğe karar verdi. «Arılık»ı yeniden tel'in ile tahtel- arz zulmet âleminin üçüncü tabakasına taredetti; kendisi için de semanın on yedinci tabakasını bütün sakinleriyle beraber yarattı; ve böylece semanın en yüksek tabakasını ikametgâh olarak seçti. Kendi başlarına kalan insanlara hami ve muallim olarak, büyük «May-Tere»yi geri gönderdi. «Arılık» güzel semayı görünce o da kendisi için bir sema yaratmağa karar verdi; ve bu maksatla «Karahan»ın müsaadesini aldıktan sonra, kendi tebasını -yani iğfal ettiği fena ruhları- orada iskân etti. Fakat bu fena ruhlar, Karahanın yarattığı Arzdaki insanlardan çok iyi yaşıyorlardı. Bu hal Karahanın canını sıktı.

«Arılık»ın semasını tahrip için kahraman «Mandişire»yi gönderdi. Onun kuvvetli mızrak darbeleri altında gök inlediği zaman «Arılık»ın seması parça parça yarılarak toprağa düştü; o zamana kadar düz olan Arz, sukut eden enkaz sebeble bozularak, büyük dağlar, derin boğazlar, balta girmez ormanlar, vücade geldi. Karahan «Arılık»ı Arzın en derin bir tabakasına nefyetti ki, orada ne güneş, ne Arz, ne de yıldız ziyası vardı. «Karahan» ona dünyanın sonuna kadar orada oturmasını emretti.

DİVAN KÖŞESİ:

Ruhîi Bagdadîden bugünkü dile

Yürü deli gönül, yine Bagdada git; bak İran fatihi o büyük adam ne âlemde?

Eğlencelerin süsü, savaşın eri, düşmanların gözdağı olan o ulu iyi mi?

Şeyh Bağı ne halde, yine İrem Bağı gibi mi, eski güzelliği üzerinde mi?

Âdil vezir yine debdebeyle oralarda gezip dolaşıyor mu?

Karşısında köleler el pençe divan duruyorlar mı,

Yine cüceler mecliste cıvıl cıvıl ötüşürler mi, toplantıların eğlencesi olan o iki güzel sesli Bülbül nicedir?

Nasıl, o Cem savaşlı yığitin gölgesinde hatırlı adamlar yine toplanıyorlar mı;

Cömert sofralarda türlü türlü yemekler yendikten sonra fincanlar kahveyle doluyor mu?

Allahın sevgili kullarından Mehmet çavuş, o müslüman adam nasıl eskisi gibi gülüp oynuyor mu?

Meydanı kimselere bırakmayan satranç üstadı Muhzır Ağa ne halde; yine yeinliyor mu?

Yine yendiği zaman sevincinden zıplayor, yenilince fena oluyor mu?

Özü tatlı, sözü tatlı helyacı Memet Ağa güzel şeyler anlatıyor mu?

Ahçı başı Sinancık ne yapıyor, yine sabah akşam yemeğin tvzunu mu düşünüyor?

Ya o şair eskisi, söz yiğidi «Tezkere» sahibi, gazelhan Ahdî ne yapıyor? ***

Sevmek [*]

*Mevsim bana gül rengini dersin;
Uçsun gene bir kuş gibi rüzgâr
Bilmem o dağın hangi yerinde,
Çamlar bana bir gül özü saklar
Mehtapla düşen gölgelerinde.,*

☆☆☆

*Mevsim bana gün rengini versin
Söksün yine göğsünde şafaklar.
Onlar ki buluttan tüle girmiş
Çiğlerle beraber açacaklar;
Kalp şiirini onlarla eğirmiş*

☆☆☆

*Saçlar daha tel, tel omuzunda,
Gözlerde çocukluk izi varken..
Bir bilmedigim his havuzunda,
Buldum seni ben, çok daha erken.*

Hamit Salih Asyalı

(*) Şairin basılmakta olan (Düğüm) adlı kitabından,

ÇUKUROVADA :

Etili Şairler..

— V —

YAZAN: TAHA TOROS
(İmdadi)den

KOLERA DESTANI

*Ziya bey kaymakam dedi bu ne iş
Tel çekti üç günde geldi Müfettiş
İlletin def'ine eyledi teftiş
Yetiştî Eflatun, dehrin lokmanı.*

*Hakkın hikmetine gönüllü uyan
Vadesi yetene olurmu derman?
Tabipler seğirtti atlı ve yayan
Gördüler ah edip kan ağlıyanı*

*Sağ olan önden bir yana sapsın
Arasın ilacı lokmandan kapsın
vadesi yetene doktor ne yapsın?
ölecek hastanın olmaz dermanı*

*siyah senge döndü cesim mermerler
Böyl soldu nice nice dilberler
gecegündüz durmaz oldu berberler
Sağ koldan aldılar o fazla kanı*

Tabibler ettiler bir kavli karar
Dediler buda mı insana zarar
Yeni dünya, elma, zerdali, hıyar
Tarlada kuruttular patlıcanı

Bahçeciler dedi yok bize ekmek
Boşa gitti bizim hep olan emek
Beyaz kavun, karpuz oldu birçeyrek
Çok cevettiler bağ ve bostanı

Taktir böyle imiş hükmü kazada
Ölen gitti sağı kaldı belâda
Çok evler kapandı bu fırtınada
Melil mahzun kaldı hep hanumanı

Devlete halimiz olunca beyan
Emreyledi olsun Tarsusa ihsan
Cihana gelmemiş böyle adil han
Sahavet gencidir merhamet gâni

Kolera illeti bize bulaştı
Niceler canından usandı şaştı
Ermeni milleti dağlara kaçtı
Gece düştü yola tuttu revanı

Çğounda vardır mevtin yarası
Zenginlerin çıktı küflü parası
Yetmiş kuruş oldu namrun kirası
Vakitsiz yüklerle dilsiz hayvanı

Katolikler şaştı oldu divane
Bavuluyla kaçtı kâfiristane
Tarsustan dağıldı ikibin hane
Çok konaklar oldu harap virane

rtakım BUrumlar düştüler yola
Atla dağıldılar sağ ile sola
Bodos, Vasil, Sivayani, Nikola
Andon arar bulmaz o kör yuvanı

Mevlamız söndürsün işbu ateşi
Hiç leke tutarmı mücevher taşı
Hak selamet versin kankarındaşı
Namruna çekildi dinin ihvanı

Üçyüz para köpek beslice ne etti
Baş alup (Hacın)e menzile yetti
Uşaklar dağıldı ırgatlar gitti
Çifçiler oldu mezar sapanı

Gerçektir sözlerim sürurlar tacı
Alındı bizlerden canların bacı
Ne bezırgân kaldı ne de sepzeci
Kapandı Tarsusun beşyüz dükkânı

Beynamazlar kılar oldu namazı
Asumana çıktı bunda avazı
Mümin olan etti hakka niyazı
O demde biz kıldık şükür yezdanı

Beynemaz nemaza pek etti devam
Senede dört defa görmezdi imam
Sürei mülk ile doldu top makam
Vaizle okuduk aziz kur'anı

İslama farz olan savm ile selât
Hatırdan dur etme ver hac ve zekât
Resulu ekremdir sahibi mucizat
Daima hatırla sen yaratanı

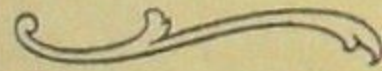
*Şefiülmüslimin, resulu zişan
Ebubekirisıddık,, Ömer ve Osman
Aliyülmurtaza o şahu merdan
Sahibü Zülfikâr hakkın arslanı*

*Adanaya eyvah dedi Istanbul
Şamdan haber aldı bagdat Anadol
Fransaya tel gitti duydu Tiripol
Haberi doldurdu bütün cihanı*

*Bu derde giriftar olalı solduk
Kusurumuz çoktur hep onu bulduk
Guffarüzzünup var ucuz kurtulduk
Bırakma dilinden verdi mennanı*

*Bin üç yüz on birde oldu Kolera
Def etti sineden hazreti mevla
Hayr ile yad etsin (İmdadi) güda
Okuyup dinleyenler bu destanı !*

Bu destanla Etili şairlerden imdadi hakkındaki satırlarımıza nihayet veriyoruz. Gelecek sayımızdan ihtibaren Ali Nasibi baba, Kazancı Necati, Selami, Kalbi, Hulusi, Şeh Hasan ve Cudi V. S. Şairler hakkındaki tetkiklerimizin neşrine devam edeceğiz
Devamı var

SÜKÛT

*Oturmak, düşünmek, susmak..
Sigaranın dumanlarında falına bakmak.*

*"Bahtiyar mısın?," diye sorarlarsa yemin ederek
"Evet!," demek.*

*İnanmak, fakat gurur ibadeti yasak ettiği için
tapmamak.*

*Gökyüzünün mavisini silip, gökleri dilediğin
renge boyamak.*

*Lâmban dolu ve yanında Kibritin hazır durur-
ken yakmamak..*

*Ağır ağır, bile bile, istiyeye istiyeye meçhulün
midesinde hazmolmak.*

*Durgun suların koyuluğunda kanatlarını kürek
diye kullanmak.*

*Nükteyi bulmak ve söylemek..
Daha eyisi , bulmak.. Fakat söylememek.*

Arif Nihad Asya

Yüz Yılların Hastası

Edebiyatımız :

Of!.. Yine hummalar içinde...

— Hâlâ ateşin dinmedi mi, bulantın geçmedi mi yavrum?

— Doktor ; bak rengi ne kadar solgun; hali hic değişmedi. Ümitlerim sönüyor artık...

— Merak etme kardeşçiğim: Şarkın, garbin bütün devasını kullanıyoruz. Bilhassa bu son ilaçlardan ümidim var.

— Yok, doktor yok... Bu ilaçlar yaramıyor; yaramıyacak...

Dağlara götüreyim; düşünüyorum: Belki oraların saf havası, kaynak suları, kırlarında kokan çoban türküleri yüzüne kan getirir.

Belki sesini duyuracak kadar dudaklarına derman getirir...

Ah! Bu öm.üm hep böyle mi sürecektir; bir gün gülmüyecek miyim; bu evlâdım bir gün kalkmıyacak mı?..

— Doktorlar, sevgiliniz başı için şu masum hastayı kurtarın. Ben de mes'ut olayım; övünerek size sadık kalayım.

— Kardeşçiğimiz, bihlâhi bütün kudretimizi sarfediyoruz. Şu reçetelere baksana, şarkta, garbta ilaç kalmadı... Biraz daha bekle. Biz ümidi kesmedik.

Beklemek mi?..

Ey talihsiz edebiyatım, hasta yavrum; bu ümitle hekimlerin elinde inlemen daha kaç yıl sürecektir?.. Daha kaç yıl başucunda ağlıyacağım?..

Komşular siz verin şu Baygın hastama bir damla su.. Gözümün yaşları gibi sizin de mi çesmeniz kurudu?..

Doktorlar Allah aşkına üzmeyin kendi haline bırakın artık... Belki rahat edince şifa bulur. Reçetenizi kendi baş ağrınız için kullanın; siz de buhran içindesiniz!..

Sayıklama ruhum, talihsiz evlâdım sayıklama... Herkesi varlığından utandırırırsun!

ÖG. O.

H. Tekin Kalaba

Türkmen Yürükleri Arasında:

Güneyyurt Etenoğrafyasında Koyun Hastalıkları

(On birinci sahifeden artan)

15 — Kızılkurt hastalığı:

Koyunun sarkanağının içinde (peynir mayası yapılan yerinde) kılı bir kurt peyda olur. Bu kurdun büyüklüğü küçük bir fasulya cesametindedir. Kurtlar çabuk ürer, ve koyunu öldürür. Bu hastalık çok kış görmüş zaiflemiş, aç kalmış hayvanlarda görülür. Halk arasında tedavisi yoktur.

16 — Yavaşak hastalığı:

Bu hastalıkta koyun ölür. ve eti sapsarı bir renk alır. Fakat çok şükür ki Türkmen oymakları arasında bu hastalık pek az görülür. Yavaşak hastalığı; koyunun açılmış ağaç ve çiçekleri mesinden ve aynı zamanda taze otlardan ileri geldiği itikadı vardır. Bunun da tedavisi yoktur.

17 — Memeağrısı:

Bazı hayvanların ansızın memeleri ağrıyor, şişiyor ve nihayet hayvanı düşürüp öldürüyor. Bunun da tedavisi yoktur.

18 — Salkımıkara hastalığı:

Bu hastalıkta koyunun ak ciğerlerinin ucu kararır. Hastalığın aklıktan ve kıştan geldiği sanılır. Tedavisi derhal yayla otu yedirmektir.

19 — Baş hastalığı:

Koyunun ak ve kara ciğerinde bir ur peyda olua. Buna sebep hayvanın eskide kalması ve fazla tuz yemesinden ibaretir.

Eski - başka koyunların yatağında yatma demektir. Bir koyun başka bir sürünün yattığı yataklardan birinde yatarsa bu hastalığa tutulacağı muhakkak addolunur. Oymaklar bunun da tedavisini bilmezler.

20 — Sūdügidik hastalığı;
Koyunun birdenbire sūdünün kesilmesine (sūdügidik) hastalığı denir. Bu hastalık keçilerde koyunlardan ziyade görülür. Halk bu hastalığa sebep (eskiden) olduğunu iddia eder. Bunun da tedavi ve tutulmama çaresini oymaklar bilmez.

21 — Kuzugöbeği hastalığı;
Bu hastalığın da (eski) den olduğu ileri sürülür. Hastalık arazi kuzuların göbeğinin düşmemesi ve etrafının kararması ile meydana gelir. Aşiret mümkün mertebe kuzularını başka bir sürü yatağında yatırmamak suretiyle tedbirler alarak kuzuları bu hastalığa yakalatmamaya çalışırlar.

Bu mevzu bizi bir miktar etnografya çalışmaları üstünde düşündürmek zarureti hissini vermekten halî kalmamaktadır.

Her gün biraz daha iskân eden oymaklar artık çifçilik sevdasına düşmüşlerdir. Öyle zannediyorum ki bir kaç sene sonra bu yıl bizim topladığımız yirmibir koyun hastalığını sayıştıracak adamlara pek az tesadüf edeceğiz.

Siz meslek ve branşınızı müdafaa ediyorsunuz diye beni ayıplamayın. Etnografya araştırmalarının gün geçtikçe azalmakta olduğuna kat'iyen inanınız. Bunlar sür'atle toplanmaz ve derhal memleketin ilim masalarına verilmezse memleket hesabına günah olacağını her genç hatırlamalıdır. Çünkü halk bilgileri Halk etnografyası gün geçtikçe menbaı kuruyan bir ırmak gibi eksilmekte olduğunu bana yüzlerce misallerle göstermiştir.

Beş sene evvel Toroslarda ve aynı yaylalarda yaptığım üçüncü seyahatım ile bu defaki dördüncü seyahatım arasında gaip olmuş ve unutulmuş bir çok maddî ve manevî etnografya maddelerini gözümle gördüm. Şimdi yürükler arasında yalnız bir nekarat var: «Bir ihtiyarımız vardı sizlere ömür geçindi. O adam olsaydı istediklerinize güzel cevaplar verirdi. Biz bunları bilmeziz» cümlelerinden ibarettir.

Kat' i olarak ve selâhiyetle tekrar ediyorum; Etnografyanın tetkik sahası sür'atle uful etmektedir. Bu çok kıymetli millî kültür hazinemizin böyle geçip gitmesi ve tesbit edilip kitaplara geçmemesi bizim için büyük bir zarardır.

Etnografya maddeleri iyi bilelim ki arkeoloji araştırmalarının öz kardeşidir. Bu ilim maddelerile bir hüyükün karnında saklı seramik ve sair ve eşyalarını kolaylıkla seçmek ve millî benliğimiz arasına taşmak mümkün olabilir. Binlerce yıl evvelki

yapıların aramızda nasıl yapıldığını ve asırlarca önceki sanatın bu gün Anadoluda hâlâ yaşamakta olduğunu ancak etnografya mız pek zengin olan bu malzemelerim - vasıtasile isbat edebiliriz,

Bir hüyük eserlerini on bin sene saklasa bir o kadar daha saklayabilir. Fakat Etnografyamız böyle değil her gün değişen ve her gün eskisini yeniye tebdil eden ve inkılabın peşi sıra koşan canlı Türk millentinin geride bıraktığı malzemelerdendir.

Bu gün gençlerimiz adeta millî adet an'ane, sanat, folklor ve etnografyalarımızı bir ilim seferberliği yaparak toplamazlarsa çok değil on sene sonra ilim âleminde duyacakları tarızlerin incidici çimdiklerinden müteessir olarak nadim olacaklar fakat bu nedamet hiç faide vermeyecektir.

Yalman Yalgın

Adanada çıkmış kitaplar, mecmualr, gazteler

Karaca oğlan

Yazan ve Toplıyan : Zihni Ardiç

Bastıran : Evrendilek kitap evi

1936

14.5x20 Büyüklüğünde 72 sayfa

25 Kuruş

Basıldığı yer neresi olursa orsun: Çukurov'nın hakikat namına olduğu kadar ve belki ondan ziyade dilini, duyusun kendine yakın bulmakla benimsediği Karaca Oğlan için çukurovada çıkarılmış ehemmiyetli bir kitab.. İçindeki şiirler küçük, müretteb bir köy turnesinde enstantane olarak değil ağır, iddiasız bir sabırla, her tesadüften istifadeyi bilen bir uyanıklıkla toplanmış.

Zihni Ardiç bunları en çok askerlikle gezdiği yerlerde halktan bölüğünün erlerinden topladı. Yüzbaşılarının Karaca Oğlan merakını bilen izinli askerler memleket dönüşlerinde ona Karaca Oğlan şiirleri getirdiler. O, getirilenleri en kıymetli armağanlar diye kabul etti. Fakat her ihtimali düşündü. Şu dakikada benim aklıma gelen menfi ihtimaller onun da aklından geçti. Ve parçalar çok sık bir süzgeçten geçirildi.

Zihni Aadiç bu seçmede Karaca Oğlanı okumuş, duymuş, ona temessül etmiş bir adam sıfatıyla hadisenin süzgecin-den de istifade etti.

Elene elene kalan parçaların yekûnu elimizdeki yeni Karaca Oğlan kitabı oldu. Muharrir şairin bilinmeyen eserlerine, hayatına aid buluşlarını da ekledi. Bu buluşlar kitaba sağlam bir başlangıç olarak girdi.

14 Sayfalık başlangıç, şairin hayatına aid buluşlar mahiyetindeki rivayetlerle, muharririn şaire aid tahlilleri ve duyuları birbirinden ayrılmamış bulunmakla beraber bir kül teşkil edebilecek haldedir.

Duygular arasında, bir meftuniyet muharriri Karaca Oğlanın saray şairlerine bile örneklik etmiş» olduğu hükmüne kadar götür müştür.

Doğrudur: onlarca örnek bilinmesi icap eden bir şairdi.

Hayatı hakkında aile hayatına dair rivayetler orijinal satırları teşkil etmekte. Zaten destan kahramanı gibi ka bulé mecbur olduğumuz şaire aid rivayetleri hayatı farz etmektenbaşka çare yoktur, Tarih susuyorsa roman söylesin.

Zihni Ardiç Karaca Oğlan masalına bir güzel fasıl ilâve ediyor: Şairin büyük serseriliğine üssülhareke olan faslı ve talıhsız şairin karısıyla günah ortağını bir masum uykuda görerek — Uykular masum olur. — İki yabancı — çünkü artık öteki de yabancı olmuştur, — üzerine abasını örtmekle gösterdiği büyük feargat eseri hakikat namına düşünmekten vaz geçirecek kuvvette şairanedir.

Fakat bu münasebetle zikredilen « Akca koyun, ablak sığın» parçası müşahhas bir vaka üzerine söylenmiş de pek benziyor.

Asıl şiirler bölümü neşredilmemiş parçalarla neşredilenlerden farklı bulunan 64 şiirden ibarettir. Bunlar rastgele dizilmiş ve numaralanmıştır. Bir vevzu tasnifi düşünemedik, bunu deniyenler görülmüş olmakla beraber: şairin söyleyiş sırasını düşünmek te olmayacak şeyler düşünmektir.

Semaileri koşmalardan ayırmak ise bir şey temin etmez. Ancak âdet olduğu üzere kafiyelere dayanan bir alfabe sırası yapılabilirdi. Bu tasnif de sunîdir. Ne çareki aranan parçanın bulunması namına zarurî bilinmelidir. Bu esası gozeten bir finrist te aynı işi görebilirdi.

Bununla beraber parçaların toplanması, elenmesi kâfi bir emektir. Fihristi, meraklı bir okuyucunun kendi yapadınır.

Fakat bir eksik daha var ki ouu karî tamamlayamazdı. Böyle eserler için bir lûgatçe şarttır. Karaca Oğlanın dilini çok

iyi bilen muharrir bizi de aynı bilğide farz etmekle büyük bir nezaket göstermiş. Kitapta manası işaret edilen ancak sekiz kelime var.

Sadettin Nüzhetin «Karaca Oğlan» ında da bu lûgatça eksiki görülür.

Lûgatçe meselesinin bu kitaplar ve bu muharrirler için değil fakat başka kitaplar ve başka muharrirler için eserin en çetin tarafını teşkil ettiği muhakkaktır. Mese'lâ «Divan edebiyatı Antolojisi» adlı bir kitabın diğer cüzleri tamamlanmış yıllar olduğu halde vadedilen lûgatça kısmı henüz çıkarılmamıştır, geniş manasıyla bir halk metinleri lûgatı yapmak ta güçlükte bir divan metinleri lûgatı yapmaktan aşağı kalmaz. Muharririn topladığı parçalar için kayıtsız şartsız bir itimat göstermiş olmadığını söylemişim. Zihni güzel bulmadığı, uygun görmediği yerleri şüphesle karşıladığına iyi etmiş. Fakat böyle parçaların Karaca Oğlan ağzına yakışır şeklini başka yerlerde bulamayınca tahmininde aradığı olmuş. Buna bir az da şair Zihni Ardıcın folklorcu Zihni Aadıçın işine karışması deyebiliriz. Şiir namına çok iyi olan, bazen ilim namına az iyi olur.

Halk edebiyatı toplamalarında şive hususiyetlerinin şive yanlışlığı gibi karşılanmaması lüzumunu da ilâve ediyorum.

Fakat asıl ilâve etmek, tekrar etmek mecburiyetinde olduğum şudur:

Bize Karaca Oğlanın yeni parçalarını kazandıran bu itinalı kitab folklor bakımından da şiir bakımından da bir servettir. Ve onun sayesinde ki geçen yıl Adana Halk evinin yaptığı Karaca oğlan gecesi, şairin yeni ele geçirilmiş parçalarıyla daha orijinal bir gece oldu.

Asya

Koşma

Zihni Ardıcın (Karaca Oğlan) Kitabından :

Hasta oldum odalarda yatarım,
Beylere göçecek zaman da geldi,
Tutuştı bir uçtan yandı evleri,
Bürüdü dağları duman da geldi.

Yaz gelir de arap atlar yarışır,
Bayram gelir kanlı kinli barışır,
Dediler `sevgilin`elle konuşur,
Divane gönlume güman da geldi.

Arılar da petek verir sırınan,
Gönlümün gamı da doldu nurunan,
Gizli gizli konuşurdum yarinen,
Ecel böyle devre zamanda geldi.

Omuz verip arkasında götüren,
Meme verip ağız yukarı yatıran,
Adam edüp meclise de getiren,
Derdimin ortağı anam da geldi.

Felek bana hançerini haşladı,
Göz göz oldu yarelerim işledi,
Hocam geldi yasinlerden başladı,
Baktım sağ yanıma imam da geldi.

Karacoğlan der ki bu mudur huyum,
Çekildi berhanem gam yüklü tayım,
Deşildi kabrim, ıldı suyum,
Çırpına çırpına sunnam da geldi.

Adana Halk Evinde

Dil bayramı 26 Eylül

Ev bahçesinde 15 ten ihtibaren Tümen bandosu çalınmağa başladı. Gelenlerin yakasına Adana halk evinin o gün için tertip ittiği, üstünde kurt başı bulunan rozet iliştilirdi. Kurultay marşı töreni açtı. Kız lisesinden Zekiye, öğretmen okulundan Cahit tath okuyuşlarıyla öz Türkçe siirler okudular. Dil devrimi güneş-dil teorisi ve dil bayramının önemi hakkında verilen konferansı hoparlörlerle dört yol ağızlarında da dinlendi.

Saylavlar halk evinde 14 ilk Teşrin

Seyhan saylavları Esmâ Nayman, Naci Eldeniz, Tevfik Tarman, İbrahim Mete, Damar Arkoğlu ev faaliyeti hakkında ve faaliyet vecheleri üzerinde komite başkanları ve delegelerle görüştüler ihtiyaçları sordular, izahat aldılar. Direktifler verdiler.

Cumhuriyet bayrama hazırlığı

Bayımdan birkaç gün önce aşağıda adı yazılı öğretmenler ve adına kahveleri ve toplantı yerlerini dolaşarak 29 İlk Teşrinin en büyük bayram bilinmesi, bayramlaşmalar yapılması, çocukların icap ettiği gibi sevindirilmesi hakkında telkinlerde bulundular:

Ömer Sanuver, Tahsin Nahit, Rüstem Okan, Nazım Aydın, Mahmut Ongan, Necmeddin Esin, Abdülkadir Önür, Bekir Akkaya, Kemal Altan.

Cumhuriyet bayramı 28 - 30 ilk Teşrin

28 Akşamı ilk havaî fişek ev bahçesinden atıldı. Salonda ev orkestrasının İstiklâl marşıyla açılan Cumhuriyet gecesi Mür-

şide Akyolun ve Selâmi Akalın söylevleriyle devam etti. Mürşide Akyol eski ile yeninin çok açık mukayesesini yaptı. «Çocukla bir çocuk gibi konuşan, pişkin diplomatları da çocuk vaziyetine düşüren Atatürk»e Cumhuriyet Türkesinin bağlılığından bahsederek söylevini «ne mutluk bana Türküm!» sözüyle bitirdi.

Selâmi Akal mütareke Günlerini, ulusal savaşı, Cumhuriyetin ilânını kabartma tablolar halinde göz önüne getirdi. Atanın iradesini, metanetini, Cumhuriyet adını taşıyan eserini duyguları tehyiç ederek anlattı.

Her iki söylev alkışlarla kesilerek dinlendi

Kız lisesinden Melâhat, Fazıl Ahmet Aykaçın «Önderi Dinlerken», Erkek Lisesinden Mahmut Sözüdüz Vasfi Mahir Kocatürkün «Bizim Türküler» parçalarını alkışlar içinde bitirdiler.

Öğretmen okulundan Ferhat Mahmut ulu Turanlı oğlundan «Tarih ve Biz» Orta okuldan İsmail Hakkı oktan Yusuf Ziyadan «Gazimize» şiirleriyle Cumhuriyet gecesine gür seslerini ve sanatlı okuyuşlarını getirdiler ve takdirler göturdüler.

Ev orkestirası Keler Belâ, Grik gibi büyük imzaların eserlerini kudretle çaldı. Gece az tesadüf edilir bir muzik gecesi haline geldi. Hilmi, Ayas, Hakkı, Ülkü, Şentürk, Nermin ve Ferit, Erev, Özbakır, Günyaşar, Huseyin ve Bekir orkestraya ince zevklerini ve hâkim çalışmalarını veriyorlardı.

Vasfiye Avcunun söylediği, oğlunun ve Sıtkı avcuunun sazıyla beslenen halk türküleri ezcümle «Davran kıratım davran» uzun alkışlara yol açtı.

Öğretmen Zühtü Şahin kendi çaldı, kendi söyledi. Güzel mizahi halkparçalarıyla dinleyicileri uzun uzun güldürdü ve sanatını alkışlattı.

Halk havaları bölümü ziraatçı Ziyanın «Çıkar yücelerden» ve «Sarp dağların» topladığı takdrle ve alkışla kapanmış oldu. Ve yedi kemanla, bir akordiyonla, bir kılânetle bir batri ile ve piyano ile erkekli kadınlı bir kalabalık tarafından çok canlı olarak çalınan Onuncu yıl marşı gecenin bittiğini ilân etti.

29 gecesi de ev bahçesinden atılan fişeklerle hazırlık ve başlayış kısmı ev nezzaretinde yapılan; mekteplerden, itfaiyeden, İstihkâm taburundan ve halktan ibaret fener alayı ile kutlulandı.

Gazete :

Bayram onuruna Halkvei adına Taha Torosun emeğiyle halka mahsus bir gazete çıkarılarak Cumhuriyet gecesinde, cirit sahasında ve sokaklarda dağıtılmıştır.

Halk kürsüleri

Ev mensuplarından bir çoğu kürsülerde söz almış Cumhuriyet hakkında halka izahat vererek Cumhuriyeti kalplere sindirmek vazifesini yapmışlardır.

Cirit 28 ilk Teşrin

Sipor komitesi tertibiyle yılın ciritleri bayramın ilk günü açıldı. Makmut Onganla Mahmut Erkamın nezaretinde, Halil savatlı oğlu, Asım ve Feridin hakemliğinde oynanan millî oyun her zaman olduğu gibi büyük alâka vermiş meydanın etrafı seyircilerle dolmuştur. Şükrü, Cebbar, Mustafa, Ali Çıtabız, Saip, Mehmet Ali, Mrstafa Yılmaz, Ali çavuş, İbrahim çavuş, Çavuş oğlu Ali, Osman yılın bu millî oyunlarını, siporunu muvaffakiyetle açanlardandır.

Yardım :

Sosyal yardım komitesi yaz sonu hesabına göre yaz ayları içinde hastalara 12454 kuruşluk ilâç dağıtmış; bir iki yoksula nakti yardım, yüksek mektebe girecek bazı talebelere bilet ve bazı kimsesiz talebelere giyecek temini şeklinde ayrıca 8462 kuruş sarfetmiştir.